

INFORME DE LA MISSIÓ TÈCNICA ALS CAMPAMENTS SAHRAUÍS – NOVEMBRE 2017

La missió tècnica als campaments sahrauís s'emmarca dins de la voluntat de la CCASPS d'impulsar el treball dels municipis catalans amb els campaments sahrauís a través d'altres intervencions que vagin més enllà de l'Ajut Humanitari i d'Emergències. Es buscava identificar noves línies de treball a partir de la cooperació tècnica en matèria de gestió de residus i la rehabilitació d'edificis administratius de les daïres, a banda de visitar els projectes en què el Fons Català ha contribuït recentment.

Entre octubre i novembre de 2017 es va encarregar una diagnosi de les relacions de treball entre els municipis catalans i les daïres sahrauís, que ha derivat en l'encàrrec d'un pla estratègic per la CCASPS. D'aquest pla estratègic sortiran les línies de treball que serviran per clarificar les intervencions a mig i a llarg termini entre el municipalisme català solidari amb el Sàhara.

Els mesos anteriors al viatge es va explorar el treball existent en l'àmbit de la cooperació tècnica amb els campaments sahrauís. En concret es va partir d'un programa vinculat a la gestió de residus finançat per l'ACCD (Millora del sistema descentralitzat de residus i sanejament ambiental als campaments refugiats sahrauís de Tindouf, Algèria). Aquest programa va ser executat per MPDL i es va demanar a la seva responsable (Bàrbara Magdaleno) per què vingués a Barcelona per explicar-nos com havia anat el seu desplegament i quines possibles línies de continuïtat hi havia. La reunió es va fer el 9 d'octubre i van participar personal tècnic de cooperació i mediambient dels ajuntaments de Terrassa, Vilanova i la Geltrú, Santa Coloma de Gramenet. Magdaleno ens va presentar també una proposta de rehabilitació integral d'edificis administratius de daïres amb enfocament de serveis que havien identificat des del Front Polisario.

El viatge als campaments sahrauís va tenir lloc entre el 20 i el 25 de novembre. Hi van participar les següents persones:

Lourdes Carreras, tècnica de pau i solidaritat de Castelldefels

Marián Sardà, Cap d'Unitat Intermèdia de Medi Ambient i Serveis Urbans, Secció de Via Pública de Castelldefels

Rosa Sanz, Cap d'Unitat Intermèdia de Programes Educatius Transversals (SLGS/SEC, Pau i Solidaritat), Àrea d'Educació de Castelldefels

Josep Lluís Sánchez, Cap del departament de Cooperació i Solidaritat de Santa Coloma de Gramenet

Rafael Vela, Cap de Serveis Urbans Àrea de d'Urbanisme, Habitatge, Medi Ambient i Ecologia Urbana, Espai Públic, Via Pública, Civisme i Seguretat Ciutadana de Santa Coloma de Gramenet

Amparo Benjumea, Tècnica del Servei de Medi Ambient i Higiene Ambiental Àrea de d'Urbanisme, Habitatge, Medi Ambient i Ecologia Urbana, Espai Públic, Via Pública, Civisme i Seguretat Ciutadana de Santa Coloma de Gramenet

Victòria Planas, responsable de l'àrea d'Amèrica Llatina i d'Avaluació i Qualitat del Fons Català

Toni Royo, tècnic de cooperació del Fons Català

PLA DE TREBALL

20/11/2017

02h: Arribada a Protocol de Rabouni

21/11/2017

11h: Reunió amb el Ministre de cooperació de la RASD

12h: Reunió amb el Ministre d'Aigua i Mediambient (MIAMA) de la RASD

13h: Visita de l'abocador de la wilaya d'Aaiun

15h: Dinar a casa del Director de Mediambient de la wilaya d'Aaiun

17h: Visita de la consulta d'oftalmologia de l'hospital de la wilaya d'Aaiun amb Ulls del Món

22/11/2017

10h: Reunió amb el wali (governador) de Smara

11h: Reunió amb el Director de Mediambient de la wilaya de Smara

12h: Visita a l'abocador de la wilaya de Smara

13h: Visita d'edificis administratius de les daïres de la wilaya de Smara

15h: Dinar a casa del Director de Mediambient de la wilaya de Smara

17h: Visita de la biblioteca Bubisher de la wilaya de Boujador

17h30: Reunió amb Maria Fernández de TACC¹ a la wilaya de Boujador

23/11/2017

10h: Reunió amb la Directora de Mediambient de la wilaya de Boujador

11h: Visita a l'abocador de la wilaya de Boujador

12h: Visita del Centre d'Educació Especial de Boujador amb Creu Roja

14h: Dinar a Rabouni

16h: Visita del Laboratori de Genèrics Mohamed Embarek Fakal-la a l'Hospital Nacional a la wilaya de Rabouni

24/11/2017

10h: Reunió amb Fundació Lleida Solidària i Sàhara Ponent a la wilaya d'Ausserd

11h: Reunió amb AFAPREDESA i NOVA a Rabouni

13h: Dinar a Protocol de Rabouni

Vol Tinduf – Oran

Nit a Oran

25/11/2017

Vol Oran – Alger

Vol Alger – Barcelona: arribada 18h30

OBJECTIUS

- Identificació de projectes de cooperació tècnica (gestió de residus sòlids, rehabilitació d'edificis de daïres amb enfocament de serveis, cooperació mèdica)

¹ <http://www.taccbcn.com/cooperacio-internacional/>

- Seguiment de projectes (P2743, P2940, P2945, P2937)
- Visita d'intervencions d'ajuntaments i entitats (missió quirúrgica Hospital de Boula de Sabadell, camps de solidaritat de Sabadell, laboratori de genèrics de Medicus Mundi, consultes oftalmològiques d'Ulls del Món, etc.)

Informe d'accions realitzades

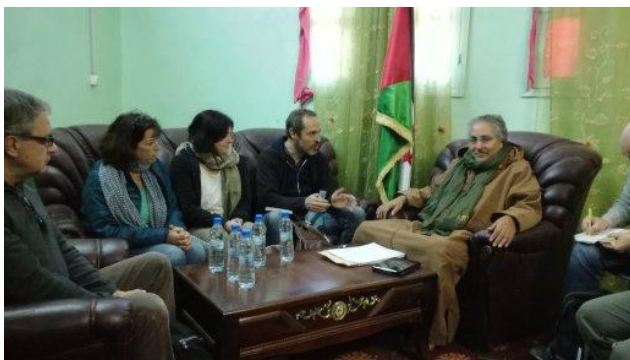
- Reunions amb actors institucionals (ministeris, governacions) i entitats de cooperació per explorar les necessitats i prioritats en matèria de cooperació tècnica.
- Reunions amb els responsables del sistema de gestió de residus (Ministre d'Aigua i Mediambient, directors de mediambient de wilayes) i visites als abocadors de les wilayes d'Aaiun, Smara i Boujador.
- Seguiment dels projectes P2937 (Xarxa LAONF amb NOVACT), P2743 (Rehabilitació d'una escola secundària amb la Fundació Lleida Solidària), P2940 (Rehabilitació i ajut alimentari a una escola de nens discapacitats amb Creu Roja) i P2945 i 3077 (Dret a l'alimentació amb MPDL).
- Visita a intervencions en l'àmbit de la salut (consultes oftalmològiques d'Ulls del Món, Visita del Laboratori de Genèrics Mohamed Embarek Fakal-la a Rabouni)
- Reunions amb entitats catalanes amb intervencions als campaments (TACC, Sàhara Ponent, Ulls del Món).

21/11/2017

Reunions institucionals a les wilayes de Rabouni i Aaiun

La primera reunió del viatge serà amb Bulahi Sid, ministre de cooperació de la RASD. Exposem els objectius de la nostra visita i el ministre explica que encara s'arrossegueuen les conseqüències de les destrosses de les inundacions del 2015. Més de 7.000 famílies van perdre les seves cases.

El ministre glossa la solidaritat del municipalisme català amb el Sàhara i recorda les intervencions dels municipis socis del Fons a través de les campanyes (projectes 2812 i 2865) però lamenta la disminució dels recursos.

Santa Coloma explica la celebració del 25è aniversari del seu agermanament i el ministre explica que Sabadell va venir als campaments per celebrar el 25è aniversari amb la daira d'Argub.

A continuació ens reunim amb Brahim Mojtar, ministre d'Aigua i Mediambient (MIAMA) de la RASD. Mojtar ens rep optimista. A la Conferència UE-Unió Africana del 29-30 de novembre a la Costa d'Ivori, la RASD està convidada.

Mojtar ens explica que les majors necessitats en matèria de residus es troben a la wilaya de Smara, la més poblada.

El programa de gestió de residus als campaments rep finançament de l'ACNUR i ECHO (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations) de la Comissió Europea. ECHO ha deixat de finançar i ara només l'ACNUR recolza la RASD i MPDL en les seves intervencions en gestió de residus (mitjans de recollida i transport, personal contractat).

Hi ha 15 operaris contractats per cada wilaya (Aaiun, Smara, Rabouni, Boujador, Ausserd, Dakhla) i se'ls paga 70€ al mes (incentiu). Els operaris no tenen assegurança ni diners per comprar medicaments, i marxen a treballar a altres llocs. ACNUR no cobreix les despeses del personal d'administració. ACNUR també cobreix els incentius del personal repartidor d'aigua amb els camions-cuba i els sous que reben (200€ al mes) generen friccions amb els seus companys que recullen les escombraries. Tant els operaris d'escombraries com d'aigua depenent del mateix ministeri, el MIAMA.

Les necessitats del MIAMA, segons el ministre, són més camions de recollida, la rehabilitació de les direccions regionals del MIAMA (infraestructures, vestidors, WC, sostres, etc.) i l'increment dels incentius per als operaris. Aspiren a comptar amb dos operaris per camió per cada daïra (cada wilaya o regió/província compta amb 5-6 daïres, i cada daïra o municipi compta amb 4 baladïes o barris). Per exemple a Dakhla falten operaris: tenen 3 camions i 4 operaris.

El ministre ens explica la casuística de les cisternes de polietilè, un material capaç per preservar l'aigua sense fer-se malbé. Hi ha una associació de Vitòria que fa la substitució de 2.325 cisternes (75 cisternes per daïra) i que han estat distribuïdes el 20 de novembre. En total es necessiten 28.000 cisternes per als campaments i la distribució es coordina amb el Ministeri de Cooperació. Es dona cisterna més una bancada per ubicar-la.

L'Agència de Cooperació Basca ha fet uns materials de sensibilització sobre l'ús de les cisternes, i l'ajuntament de Granada ha finançat uns materials de sensibilització sobre residus de MPDL. Es reconeix que falta reforçar la part de sensibilització pel que fa a reciclatge, classificació de residus i formació.

Els criteris d'atribució de les cisternes per raó de prioritat són:

- Famílies amb una persona discapacitada
- Família amb cisterna metàl·lica amb oxidació important
- Família nombrosa amb capacitat d'emmagatzematge d'aigua reduït (per ex 10 persones i 1m3 d'aigua)

Més tard ens reunim amb el director de la delegació regional del MIAMA a Aaiun que ens explica les necessitats concretes de la delegació. Ens acompanya Hawari Musa, el director general del MIAMA.

El director de la delegació regional del MIAMA a Aaiun explica que cada matí es reuneix amb els seus

operaris per verificar el que s'ha fet el dia anterior (daires recollides, problemes amb els camions, etc.). Cada camió té una bitàcora amb el programa del dia. Es recull la brossa de la daira però també la brossa de fora de la daira gràcies al treball voluntari dels habitants.

Aaiun té 7 daires amb 4 barris per daira. La delegació disposa de 4 camions, 12 treballadors, 1 capataç i 1 secretari. Tenen un camió obert amb volqueta de 7m³ (7 Tn) però se li carrega 14m³. Esperen una donació d'un camió compactador de l'ajuntament de Leganés.

Es demana si hi ha possibilitat d'incidir en la disminució de residus per què així arribin menys productes generadors de residus (embolcalls, caixes, plàstics).

Les prioritats de la delegació són més camions, més operaris i recursos per a incentius (sous). S'ha demanat a l'ACNUR que augmenti el nombre de treballadors però ACNUR reduirà el seu pressupost total en un 20% (no només al Sàhara). El director de la delegació demana també recursos per rehabilitar els equipaments (dutxa, quarto d'estoc o magatzem per deixar la roba), desinfectar els escorxadors, els punts d'animals morts i punts de recollida de brossa. També necessiten una retroexcavadora per fer manteniment del camí que porta a l'abocador i fer trinxeres. Fins ara, aquesta retroexcavadora es lloga i el lloguer anual suposa 40.000€, per la qual cosa s'estima que la compra d'una retroexcavadora de segona mà es podria amortitzar en dos anys. Després de la reunió es visita l'abocador d'Aaiun.

MPDL ens va acompanyar en tot moment a les visites. A més del projecte de gestió de residus sòlids, l'ONGD ha iniciat un projecte amb dones a les presons a través del Ministeri d'Afers Socials. L'objectiu és treballar la reinserció i no el càstig, i amb les dones per lluitar contra les violències de gènere. Actualment existeix la separació de sexes a les escoles.

Per la tarda, després de dinar, es visita la **consulta d'oftalmologia de l'hospital de la wilaya d'Aaiun amb l'ONGD Uils del Món**. L'ONGD rep donacions d'ulleres que adapta a les necessitats dels pacients de la consulta. Reben la visita d'un oftalmòleg que ve a operar un cop a l'any. Ens comenten que molt sovint els arriben donacions amb caixes d'ulleres trencades i que són inservibles.

22/11/2017

Reunions institucionals a la wilaya de Smara

Ens reunim amb el wali (governador) de la wilaya de Smara. Li expliquem que cal anar a l'arrel del problema, el perquè es generen residus per tal de buscar la seva reducció a través de l'educació ambiental (reutilització per consumir menys, educar per separar més), i no tant pensar en comprar camions.

A Smara tenen tres camions petits de càrrega petita i un està sempre trencat. Es destinen entre 3-4 hores setmanals a campanyes de wilaya per recollir brossa.

Smara és la wilaya més poblada. El governador ens explica els seus reptes de govern després del desastre que va suposar les inundacions, i els reptes davant la captació dels joves per traficar o allistar-se amb DAESH.

A continuació ens reunim amb el Director de Mediambient de la wilaya de Smara, i

visitem l'abocador de la wilaya de Smara. Smara és la wilaya més poblada i on enfronten les majors dificultats per la gestió dels residus. El camí cap a l'abocador és sovint impracticable pels camions sobrecarregats de brossa que opten per abocar al llarg del camí. El resultat és una gran extensió de terreny convertida en abocador. Continuem el camí fins a l'abocador oficial però les persones

tècniques de Castelldefels i Santa Coloma que ens acompanyen, constaten que la brossa dipositada és antiga, per la qual cosa es confirma que la brossa s'aboca directament al camí i no a l'abocador.

D'allí anem a visitar els **edificis administratius de les daïres de la wilaya de Smara**.

Ens reben els alcaldes i en una ocasió una alcaldessa. Estan acompanyats per les dones responsables dels barris (baladies). La majoria d'edificis que visitem es troben en mal estat a conseqüència de les pluges torrencials del 2014 i 2015. Els murs estan

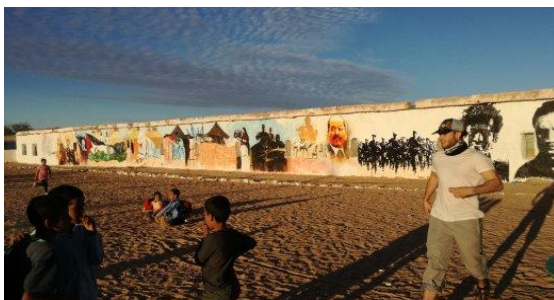

construïts en adob i revestits amb ciment, i es troben esquerdatats i amb la base debilitada.

Van ser construïts als anys 1980 i s'han anat fent reparacions parcials però algunes zones dels equipaments estaven completament derruïdes. Descartada l'opció de reconstruir o fer de nou amb estructures permanents de formigó, Victòria proposa una intervenció a partir de mòduls de poliuretà com els que es fan servir a Cuba amb les rehabilitacions post huracà Irma (P3109). Es tracta d'estructures sòlides que suporten temperatures extremes i poden ser desmuntables si s'escau. Aquests mòduls es fabriquen a Banyeres de Mariola per l'empresa DEFORMAC².

Després de dinar visitem la biblioteca Bubisher de la wilaya de Boujador i ens reunim amb Maria Fernández de Taller d'Art Cultura i Creació (TACC)³, l'entitat que s'encarrega de gestionar les accions de l'agermanament de Sabadell. En concret coincidim amb un grup de joves de Sabadell del cicle superior de dinamització sociocultural que estaven jugant amb nens sahrauís. També parlem amb un jove sahrauí de l'Escola de Cinema i que impulsa els festival de cinema i drets humans FISAHARA.

23/11/2017

Reunions institucionals a la wilaya de Boujador

Comencem reunint-nos amb la directora de Mediambient de la wilaya de Boujador. La directora ens explica les necessitats del Sistema de Gestió de Residus de Boujador que consisteixen en la reparació i l'equipament de l'edifici de la delegació. Disposen de

² <http://www.deformac.com/>

³ <http://www.taccbcn.com/cooperacio-internacional/>

dos camions de caixa oberta i de 14 persones en plantilla. No tenen sacs on abocar els residus. Fem la visita a l'abocador de la wilaya de Boujador. Aquest abocador està conformat per trinxeres formades per les escombraries cremades i amuntegades formant una U. És el millor abocador dels que hem visitat. Sembla que en la planificació va intervenir una

enginyera d'Enginyeria SF.

Abans de dinar visitem el **Centre d'Educació Especial de Boujador** amb Creu Roja. Es tracta d'un projecte al que s'ha contribuït a través de la campanya d'emergències (P2940) i en concret es va contribuir a la rehabilitació de l'escola i el subministrament d'aliments.

Al Centre d'Educació Especial de Boujador assisteixen 25 nens (invidents, sords i discapacitats). Es tracta d'un centre mixt, a les altres wialyes són centres separats.

Creu Roja dóna suport a les persones amb discapacitat a través de la nutrició dels infants, la gasolina del transport escolar i el manteniment de les instal·lacions. Comptaven amb suport de l'AECID però no els han aprovat el programa al 2018. És important assegurar l'alimentació dels infants als centres, perquè del contrari les famílies no envien els nens a l'escola. Actualment només es dóna esmorzar, al Centre no tenen diners per donar dinars. Creu Roja finançarà les partides d'alimentació i transport dels centres d'educació

especial de les wilayes el 2018.

El director del Centre ens explica que cal fer molta pedagogia amb els pares per que deixin assistir els seus fills al Centre. Ulls del Món fa revisions oculars a les escoles i després demanen a les escoles que portin els llistats amb els resultats de les proves oculars al Centre i llavors el Director, segons els resultats, va a parlar amb els pares.

És molt important el diagnosi inicial als nens. La majoria de la població necessitada no està diagnosticada, i els nens són portats a Algèria o Itàlia per fer-los el diagnòstic. És essencial assegurar l'alimentació i el transport escolar, però encara és més important garantir una bona diagnosi mitjançant l'enviament al Sàhara de personal tècnic especialitzat per fer diagnòstic i aconsellar medicacions, i enviar pedagogs especialitzats per crear un currículum adaptat als nens i que possibiliti la integració. Sense oblidar l'existència de protocols de sensibilització a les famílies.

Després de dinar visitem el **Laboratori de Genèrics Mohamed Embarek Fakal-la a l'Hospital Nacional** a la wilaya de Rabouni. La construcció va fer-se entre 1995-1997 amb fons de la cooperació municipalista catalana, i el 1998 comença la producció. És

l'únic laboratori africà amb estàndars europeus. El consideren la joia dels campaments.

Més de 30 professionals han passat pel laboratori. Ara l'equip està format per 10 persones entre farmacèutics, químics i enginyers de microbiologia. Fabrica els medicaments per la

farmàcia central per la distribució al conjunt dels campaments. La quantitat augmenta o disminueix depenent de la disponibilitat de matèria primera. De moment tenen provisions de matèria primera per l'hivern però no hi ha donants per assegurar la continuïtat del subministrament. Tenen acords amb l'Hospital Clínic de Barcelona per què els facin preparacions dermatològiques a partir de les prescripcions que des del Laboratori necessiten. Fan un seguiment acurat del producte acabat i s'envia a la Universitat de Barcelona per fer anàlisis microbiòtiques.

El número de tractaments a partir dels medicaments fabricats ha anat en augment: 36.445 (2015) – 50.439 (2016) – 58.646 (2017). No es fan medicaments per nens.. Les raons d'èxit del laboratori són la continuïtat del seu treball i el nivell dels seus treballadors (perfils d'èlit formats a universitats estrangeres, persones responsables, formació interna). Treballen tres torns a la setmana. A la cambra blanca (sala blanca, 2015) hi ha un ambient esterilitzat per fabricar els medicaments. Ara pensen fer coliris per al glaucoma, i necessiten matèria primera i envasos. També es plantegen fer línia de cosmètica per comercialitzar als campaments. No poden comprar matèries primeres del mercat algerià ja que només venen a l'engròs i el laboratori només compra 100 quilos de material. El Ministeri de Sanitat d'Algèria i l'OMS han de donar un certificat de qualitat per acreditar la qualitat dels productes.

La darrera rehabilitació es va fer el 2012. El pressupost pel manteniment del laboratori són 50.000-60.000€ anuals que serveixen per aprovisionar-se de matèries primeres i pagar incentius als treballadors.

El director del laboratori és Lamin Abdi.

En acabar la visita al laboratori, ens reunim amb el Ministre de Sanitat, Mohamed Lamin Deddi i el director

general de sanitat, Salek Abdsamed. El ministre de sanitat ens explica les necessitats en matèria sanitària. A Catalunya tenen dues cases d'acollida per nens malalts (St Cugat i Granollers). Sabadell i Montornés han tancat.

Als campaments hi ha dos hospitals generals, 5 hospitals regionals, 2 hospitals de tercer grau i 34 dispensaris, a més de la brigada mèdica cubana (9 metges). Durant l'any vénen comissions especialitzades d'atenció primària i quirúrgiques. Hi ha 62 metges sahrauís, i 1.320 personal sanitari, incloent els auxiliars.

L'AECID tenia un conveni executat per Medicus Mundi que servia per pagar els incentius al personal sanitari, però ara l'AECID ha deixat de finançar el pagament d'incentius i el manteniment d'equipaments.

També ens traslladen la necessitat d'atendre 40 pacients adults seleccionats pel Ministeri d'Exteriors que no tenen visat ni tarja sanitària. Ens demanen si la Federació ACAPS podria mobilitzar la seva xarxa de famílies per fer acollida dels malalts. També s'hauria de coordinar amb la Delegació del Front Polisario a Catalunya.

Arribats a Barcelona vam fer la consulta a Mah, el subdelegat del Front Polisario a Catalunya, i ens va explicar que el Consolat espanyol a Alger no dona visats per malats, i el Catsalut no té diners per pagar la tarja sanitària. Tot això se li ha traslladat al director general de sanitat, Salek Abdsamed, que estava de visita a Catalunya, per explicar-li la impossibilitat de col·laborar en aquest tema.

Les necessitats són matèria primera per al laboratori, curació dels 40 malalts, equipaments per als hospitals, rehabilitació de l'hospital nacional (Hospital Catalunya) i incentius per als treballadors.

24/11/2017

El divendres 24 de novembre ens dividim en dos grups per poder assistir a les dues reunions previstes pel matí. Una part del grup va viatjar fins la wilaya d'Ausserd, per

visitar un projecte finançat per la campanya d'ajut humanitari i emergències de les inundacions del 2014 (P2743 Rehabilitació d'una escola d'ensenyament secundari a Ausserd, executat per la Fundació Lleida Solidària). Es va visitar l'escola i vam reunir-nos amb Roger Seró roger@rogersero.com de l'entitat Sàhara Ponent i amb Mohamed el Director de Joventut i Esports d'Ausserd.

L'altra part del grup va reunir-se amb l'Associació de **FAMiliars de PREsoners i DESapareguts del SAhara (AFAPREDESA) i NOVA a Rabouni**. Ens rep Abdeslam, el president d'AFAPRADESA.

Entre 1987-2017 es compten més de 1.000 desapareguts. L'entitat es crea el 20 d'agost de 1989. S'ha aconseguit l'alliberament de 326 presoners sahrauís. Existeix una secció sahrauí del Fòrum marroquí per la Veritat i Justícia⁴.

AFAPRADESA i Nova ens expliquen les activitats que s'han executat als campaments del projecte LAONF finançat pels municipis del Fons (P2937). Hi ha pendent la conferència final que tindrà lloc al febrer als campaments amb la participació de 25 organitzacions per donar suport a la xarxa de resistència civil. Valoren molt positivament aquest projecte perquè ha generat noves metodologies i s'han fet activitats de formació a les diferents wilayes a través de 10 joves de NOVACT a cada wilaya que dinamitzaven.

Els joves són part de la solució i no del problema. La formació que s'ha fet servirà per organitzar el referèndum simbòlic que es vol fer previ a la realització de la conferència. La conferència presenta l'oportunitat per reclamar el dret a l'autodeterminació i aglutinar la majoria de la població en una acció simbòlica que tingui visibilitat. Els objectius a treballar de manera col·lectiva amb els joves són el referèndum, els recursos naturals, el diàleg i els drets humans.

Davant de la pregunta de Lourdes sobre l'amenaça de la radicalització dels joves i la regressió del paper de la dona, des de NOVA han elaborat un document sobre l'estatut de la dona dins de la RASD. Hi ha 7 noies de NOVA que ocupen càrrecs diplomàtics i 4 diputades. La impulsora del projecte LAONF, Abida Mohammad, és l'actual ambaixadora de la RASD a Etiòpia.

INFORME TÈCNIC SOBRE EL SISTEMA DE GESTIÓ DE RESIDUS SÒLIDS

La recollida dels residus sòlids urbans, no és ara per ara, el problema més greu que pateixen les autoritats sahrauís, ja que tot i que és molt millorable tenen establert un sistema de recollida que allunya els residus de les wilayes.

Han aconseguit allunyar el problema sanitari dels residus de la població, almenys de moment, però el que és preocupant ara és el dipòsit dels residus en el territori, l'acumulació i l'impacte dels mateixos en el paisatge i en el medi.

Cal aconseguir valoritzar alguns dels residus que es generen als campaments per tal de reduir el nombre de residus que s'han d'eliminar, així com racionalitzar els espais on es fan les deposicions dels residus a fi i efecte de preservar el medi.

A l'actualitat, l'acumulació de residus als abocadors s'incineren periòdicament a cel obert i les escòries es compacten i es dipositen amb retroexcavadores. Les capacitats dels abocadors cada vegada són menors i depenen molt de les seves dimensions, del tipus de residus i de la població de la wilaya a la que donen servei.

Tant la incineració a cel obert com el soterrament de residus produeixen impactes negatius en el medi.

⁴ <http://www.worldcoalition.org/fr/Forum-Marocain-pour-la-Vrit-et-la-Justice.html>

Davant d'aquesta problemàtica és del tot necessari que les entitats cooperants, les autoritats sahrauís i la població treballin plegats per aconseguir millores significatives en la gestió dels residus. Cal obtenir consensos per prioritzar polítiques de millora en relació a aquest problema. Tothom ha de canviar la seva visió respecte al problema de la gestió dels residus:

ENTITATS COOPERANTS

Per una banda, les entitats cooperants haurien de controlar molt bé quins materials i de quina manera arriben als campaments sahrauís. La qüestió és que cal minimitzar al màxim el que esdevindrà posteriorment un residu, en cas de no poder evitar-ho cal aconseguir que pugui ser valoritzat, i en el pitjor dels casos garantir un sistema de dipòsit controlat (abocador amb el mínim impacte possible).

Cada vegada que es faci un enviament de material a les wilayes, caldrà tenir en compte el cicle de vida dels productes.

Aquest enfoc obliga a preocupar-se indirectament de la millora de la recollida selectiva i el tractament dels residus de la zona.

D'acord amb el que ens van explicar, hauria de ser ACNUR qui recollís i gestionés els residus, doncs és la seva competència garantir les condicions d'higiene dels camps de refugiats arreu del món. Però donada la permanència del conflicte, s'hauran de buscar fórmules que permetin treballar de manera remunerada a la gent dels campaments, tot i tenir la categoria de refugiats, els quals en principi sembla ser que no poden tenir contractes de treball.

AUTORITATS SAHRAUÍS

Cal que es plantegin la gestió de residus com una qüestió d'estat i prioritària per a tots els ministeris.

Cal que treballin diplomàticament actuacions com ara: arribar a acords per a la venda de materials valoritzables, prohibició de bosses de plàstic en els campaments (exemple Mauritània al 2013), etc.

Cal que destinin esforços en la sensibilització mediambiental de tota la població, especialment a les "madrazas".

POBLACIÓ SAHRAUÍ

Pel que fa a la població, caldrà insistir en que tot i que no sentin com seu aquell territori hauran de canviar els seus hàbits per tal de reduir la generació de residus, així com realitzar sempre la selecció en origen per possibilitar la valorització. Quan tornin a la seva terra o puguin estar en un territori que considereu seu, hauran de continuar amb aquests hàbits per tal de preservar el seu entorn i millorar la qualitat de vida de tota la comunitat.

Per aconseguir tots aquests propòsits, seran necessàries campanyes de sensibilització que informin i formin a tots i cadascun sobre la importància de la gestió dels residus.

Reflexions i actuacions possibles a realitzar a diferents àmbits:

1. Disposar de camions d'ús no exclusiu del servei recollida de residus, vehicles polivalents.
2. Coordinar entre directors de les diferents wilayes la gestió dels residus. Cal copiar allò que funciona bé en una wilaya i fer-ho extensiu.

3. Construir dics als abocadors a cel obert per tal d'evitar la dispersió dels residus.
4. Zonificar les àrees negres d'abocament de residus, no podem parlar de punts negres.
5. Implicar autoritats algerianes en la descontaminació del seu desert.
6. Instal·lar un punt verd o minideixalleria al protocol de Rabouni. Instal·lar també un en cada wilaya, sempre però amb personal assignat en horaris determinats. Cada wilaya caldria que reservés un espai/magatzem per acumular els residus contaminats de petit format (piles, bateries, etc).
7. Comprar eines: rastells i cabassos típics d'escombriaire per facilitar les tasques de neteja i recollida.

8. Fomentar l'ús de la bicicleta d'octubre a maig ,millora de la salut i hàbits positius pels joves.
9. Dissenyar manuals de bones pràctiques i seguretat per qualsevol procediment, així com també per a instal·lacions amb esquemes simples (ex. Compactadora de llaunes).
10. Optar per mòduls prefabricats enlloc de construcció convencional, permetrien el seu trasllat futur i millor adaptació al clima.
11. Col·locar papereres en biblioteca i centres públics.
12. Repartir bossa de roba per anar a comprar(prova pilot ONG de Granada).
13. Millorar la recollida "a camió" com fan a Boujador i replicar a la resta de wilayes, defugir la contenerització.
14. Contactar amb el Director de Medi Ambient d'Ausserd per rescatar el contacte que tenia amb una empresa algeriana per comercialitzar amb els residus plàstics i llaunes.
15. Promoure activitats d'art i reciclatge (<http://www.sitgesreciclar.com/>).
16. Promoure activitats de música i reciclatge (<http://bataudicions.com/el-reciclatge-de-la-musica/>).
17. Plantar vegetació en els patis interiors dels habitatges, zones d'ombreig natural.
18. Pensar transport col·lectiu.
19. Continuar fomentant energies renovables d'autoconsum, tot i que l'energia a l'actualitat sigui gratuïta. No és desitjable ser dependent energèticament.
20. Limitar l'entrada de vehicles privats, sinó està previst el seu desballestament . Fomentar la recuperació dels vehicles vells.
21. Estudiar si és interessant reproduir la reutilització de neumàtics pintats de blanc i disposició de vehicle vells de forma ordenada com a la wilaya d'Ausserd.
22. Dissenyar un model de tancat de ramat , que doni ombra i impedeixi la sortida del ramat amb materials recuperats.

23. Estudiar si un lema de campanya del tipus “LA NETEJA ENS FA FORTS” podria ser interessant per a la comunitat sahrauí.
24. Estudiar recollida específica per animals morts per a totes les wilayes i valorar la instal·lació d’un forn específic en una de les wilayes o bé en punt equidistant entre elles.
25. Quantificar el cost de la clausura futura d’abocadors incontrolats per part d’ACNUR.
26. Donar suport al projecte de MEDICUS MUNDI (elaboració de genèrics) també suposa indirectament un estalvi de residus i energia.
27. Facilitar l’activitat comercial entre la població entesa com a intercanvi , model cooperatiu.
28. Rescatar la recollida de piles, el fet de que hi hagi energia no anul·la del tot la utilització de piles (argument recurrent e l’estudi “Seguimiento de la implementación de los procedimientos del SGR en los campamentos de población refugiada sahrauí en Tindouf, Argelia. Formaciones al personal local”).
29. Desestimar caravanes amb aportació de materials de forma indiscriminada, realitzar caravanes específiques.
30. Planificar la retirada dels dipòsits metàl·lics per a aigua potable, de manera que siguin reutilitzats per a altres usos que no aportin riscos per a la salut o bé reciclats els seus materials. El govern basc tenia previst aportar als campaments un total de 4.025 cisternes de polietilè que substituirien als dipòsits metàl·lics, el futur desitjable es que totes les unitats existents siguin substituïdes.
31. Construir magatzems per materials inerts a les mateixes wilayes, per facilitar l’acumulació i posterior comercialització dels materials valoritzables.
32. Adquisició de bosses de ràfia per a les campanyes de sensibilització.

El document “Etude Technique et financière pour la Valorisation des Déchets Plastiques et Métalliques au Niveau des Camps des Réfugiés Sahraouis”, planteja i descriu molt bé quines haurien de ser les línies estratègiques per a la valorització dels residus plàstics i llaunes metàl·liques . Em sembla un document de referència molt vàlid. Afirmen que el projecte de valorització als campaments és rendible, creador de llocs de treball i conservador del medi ambient (pàg.49).

PROPOSTES

- 1 – Valorar quin tipus d'intervenció en l'àmbit de la gestió de residus, a partir de l'informe de valoració realitzat pel personal tècnic especialista en medi ambient.

- 2 – Impulsar una intervenció de reconstrucció dels edificis de les daïres de Smara a partir de mòduls de poliuretà aptes per temperatures extremes i desmuntables. S'utilitzarien els mòduls fabricats a Banyeres de Mariola per l'empresa DEFORMAC i que es fan servir a Cuba amb les rehabilitacions post huracà Irma. El pas següent serà aconseguir el vist-i-plau de les autoritats sahrauís (Ministre de Cooperació, Ministre de Construcció, governador de la wilaya de Smara) i portar dos aparelladors/enginyers civils a visitar la fàbrica de DEFORMAC.

- 3 – Contribuir al manteniment del Laboratori de Genèrics Mohamed Embarek Fakal·la a l'Hospital Nacional a la wilaya de Rabouni. Medicus Mundi ens presentarà un projecte destinat a assegurar el subministrament de matèria primera i el pagament d'incentius al 2018.

- 4 – Explorar la possibilitat d'un acompanyament tècnic a les escoles d'educació especial dels campaments, en la línia d'enviar tant personal tècnic especialitzat per fer diagnòstic i aconsellar medicacions, com pedagogs especialitzats per crear un currículum adaptat als nens i que possibiliti la integració. Caldrà també pensar en l'existència de protocols de sensibilització a les famílies.